

מסרב לעשותו שליח קבלה, ועושה אותו שליח הולכה, הריהו מבטל את שליחותו הקודמת של השליח, והוא נעשה שליח הולכה.

ואיבעית אימא: הא קא משמע לן הברייתא:

מאן תנא קמא — רבי היא.

איבעיא להו: מה הדין, בבעל שאומר לשליח "הילך" — לדעת רבי נתן.

האם כאומר "זכי" דמי, והגט חל מיד בקבלת השליח. או לאו כ"זכי" דמי?

ומנסה הגמרא לפשוט ממשנתנו:

תא שמע ממה ששינוי במשנתנו: האומר לשלוחו "התקבל גט זה לאשתי", או שאמר לו "הולך גט זה לאשתי", אם רצה הבעל לחזור בו מהגט קודם שהגיע ליד האשה — יחזור.

והאשה שאמרה לשליח תחילה "התקבל לי גיטי", ואחר כך נתן לו הבעל את הגט, הדין הוא שאם רצה הבעל לחזור בו מהגט — לא יחזור.

מאי לאו [האם לא מדובר] במשנה, באופן שהבעל אמר לשליח קבלה של האשה "הילך", וכשיטת רבי נתן היא. ויש להוכיח מכאן, שאף על פי שחולק ב"הולך" וסובר שאין זה לשון של שליחות לקבלה, מודה באמר הבעל בלשון "הילך", ולכן חל הגט מיד בקבלת השליח,

ותפשוט ממשנתנו שלשון "הילך" לרבי נתן כ"זכי" דמי.

ודחינן: לא! אלא אפשר להעמיד את משנתנו אפילו באופן שהבעל אמר לשליח האשה בלשון "הולך", וכשיטת רבי סובר שבכל לשון שאמר הבעל, נשאר השליח שליח קבלה של האשה.

תא שמע ממה ששינוי בהמשך משנתנו: לפיכך, אם אמר לו הבעל לשליח "אי אפשי [אין רצוני] שתקבל ותזכה בגט בשבילה, אלא הולך ותן לה", הדין הוא שאם רצה הבעל לחזור בו מהגט קודם שיגיע ליד האשה — יחזור.

ודייקנן: טעמא שיכול הבעל לחזור בו, ואין הגט חל מיד בקבלת השליח, משום דאמר "אי אפשי",

הא אם לא אמר "אי אפשי", משמע, שאם רצה הבעל לחזור בו — לא יחזור.

מאי לאו [האם לא מדובר] במשנה באופן שאמר הבעל לשליח האשה "הילך", ועם כל זה באופן שלא אמר "אי אפשי" הרי הוא שליח קבלה, ונעמיד את המשנה כשיטת רבי נתן.

ונוכיח מכאן שלרבי נתן לשון "הילך" כ"זכי" דמי.

ודחינן: לא! אלא אפשר להעמיד את המשנה אפילו באופן שהבעל אמר לשליח האשה בלשון "הולך", וכשיטת רבי סובר שבכל לשון שאמר הבעל, נשאר השליח שליח קבלה של האשה.

תא שמע ממה ששינוי בברייתא: בעל שאמר לשלוחו "הולך גט זה לאשתי", אם רצה הבעל לחזור בו מהגט קודם שהגיע ליד האשה — יחזור,

התקבל לי גיטי, והוא הבעל אומר לשליח:
הולך ותן לה,

אמר רבי אבא אמר רב הונא אמר רב: דברי
הבעל הם ספק: ולכן נעשה השליח גם
שלוחו של הבעל להולכה, וגם שלוחה של
האשה לקבלה, מספק.

ואם מת הבעל בלא בניס אחרי שניתן הגט
לשליח וקודם שהגיע הגט ליד האשה, הדין
הוא שחולצת מחשש שמא הגט לא חל והרי
היא יבמה שצריכה חליצה כדי להיות
מותרת להנשא לאחר, אבל אינה מתייבמת
לאחיו, מחשש שמא הגט חל, והרי היא
אסורה עליו.

והוינן בה: למימרא [האם לומר] דמספקא
ליה לרב אי לשון "הולך" כ"זכי" דמי והגט
חל מיד בקבלת השליח, אי "הולך" לאו
כ"זכי" דמי ואין הגט חל אלא בקבלת
האשה⁽⁸⁾,

ואם אמר הבעל לשלוחו: "הילך" גט זה
לאשתי, אם רצה הבעל לחזור בו מהגט —
לא יחזור.

מאן שמעת ליה דאמר [מיהו התנא שסובר]
באמר הבעל לשלוחו בלשון "הולך", הדין
הוא שאם רצה הבעל לחזור, יחזור? — רבי
נתן הוא!⁽⁷⁾

ואתו תנא קאמר בכרייתא, באמר הבעל
לשלוחו בלשון חילך הדין הוא שאם רצה
לחזור לא יחזור והגט חל מיד בקבלת
השליח,

שמע מינה [מוכח מהברייתא] שלדעת רבי
נתן לשון "הילך" כ"זכי" דמי,

ומסיקה הגמרא: אכן שמע מינה.

אתמרא: אמרה האשה לשליח: התקבל לי
גיטי, והשליח בא ואמר לבעל: אשתך אמרה

לומר שמדובר בכרייתא שהשליח לא אמר
לבעל: אשתך מינתה אותי לשליח קבלה, ומכל
מקום אם באמת היא מינתה אותו אז באמר לו
הבעל בלשון "הילך" היא מגורשת מיד [כמו
שכתב הר"ן], ובהולך תלוי אם הוי כזכי, ולפי
התוספות גם רבי מודה בכהאי גוונא שאינו כזכי,
ואם כן חוזרת קושית מלא הרועים שאפשר
להעמיד את הכרייתא גם לשיטת רבי. וכיצד
הוכיחה הגמרא שהברייתא דעת רבי נתן היא.

8. מבואר בגמרא, שכיון שיש ספק אם "הולך"
כזכי, לכן צריכה לחלוץ אם מת הבעל בלא
בנים, אבל אם לשון "הולך ותן לה" כזכי דמי,
היא מגורשת ואינה צריכה חליצה. ומקשים הר"ן
[לעיל יא, ב] והרשב"א [לעיל יג, א] מכאן על
הר"ף [לעיל יא, ב] והרמב"ם [עבדים ו, א]

7. המלא הרועים מקשה, שלפי תוספות לעיל
[ד"ה רבין] גם רבי מודה שהולך אינו כזכה, ורק
באופן שהשליח אמר לבעל אשתך מינתה אותי
שליח קבלה, סובר רבי שהולך כזכי, ולמה
הגמרא כאן אומרת שהברייתא היא רק לפי רבי
נתן. אמנם גם אם הכרייתא היא לפי רבי, מרבי
נשמע לרבי נתן שיש חילוק בין הילך להולך.

הדרכי דוד מביא שחכם אחד תירץ שעל
כרחך שגם בכרייתא מדובר שהשליח אמר
לבעל: אשתך אמרה לי התקבל את גיטי, דאם
לא כן למה קתני הילך גט זה רצה לחזור אינו
יכול לחזור, הרי הבעל לא יכול למנות שליח
קבלה, ואם כן אינה מגורשת עד שיבוא הגט
לידה, אלא ראייה שמדובר שהאשה מינתה אותו
לשליח קבלה.

ודוחה הדרכי דוד את הראייה, שלעולם אפשר

והא אתמר: האומר לשלוחו: "הולך" מנה לפלוני שאני חייב לו,

משמע שרב סובר שלשון "הולך" ודאי כ"זכ"י דמי, ואינו מסתפק בזה⁽¹⁰⁾.

אמר רב: אם נאבד הכסף בדרך חייב המשלח באחריותו, ועדיין חייב מנה.

ומתריצין: באמת סובר רב שלשון "הולך" הוי ספק האם הוא כ"זכה" או לא,

ואף על פי כן אם בא המשלח לחזור בו, ולהשיב את המנה — אינו חוזר! לפי שכבר זכה בו המלווה משעת ההולכה⁽⁹⁾.

אלא שחתם ב"הולך מנה" הוא דין ממון, ובממון הדין הוא — שפסק ממונא לקולא, והבא להוציא מחברו, ידו על התחתונה ועליו להביא ראיה שהדין הוא כמותו⁽¹¹⁾,

שכתבו, שתן הוי כזכי לענין שהנותן אינו אינו יכול לחזור בו, ומכל מקום המקבל לא קנה עד שיגיע לידו, ואם מת הנותן לא יתנו את הגט לאחר מיתה, וקשה מכאן שמשמע שאף שמת הנותן, הגט חל ואינה צריכה חליצה.

10. הפני יהושע [לעיל עמוד א לתוד"ה רבין] מקשה מה קושיית הגמרא מפקדון לגט, הרי לפי התוספות בפקדון הולך לאו כזכי, ובגט שהאשה מינתה שליח קבלה, הולך כזכי. ותירץ שאדרכה לכן הקשו כאן מקל וחומר, דאם רב סובר שאפילו בפקדון הולך כזכי, קל וחומר בגט שאשתו מינתה שליח, רב היה צריך לומר שהולך כזכי, ולמה מספקא ליה.

ומתירץ הלחם משנה, שכאן שהאשה עשתה אותו שליח קבלה כוונת הבעל שהשליח יזכה מיד והגירושיין יחולו מיד, ולעיל מיירי שנתן שטר שיחוררו לאדם שלא נעשה שליח, ובוה אף שהוי זכות אינו משוחרר עד שהשטר יבוא ליד העבד.

הראשונים [רמב"ן, רשב"א, ריטב"א ור"ן] מקשים מה הקושיה מגט לפקדון, הרי לדינא קיימא לן שיש חילוק בין פקדון למתנה, שבפקדון קיימא לן לעיל [יד, א] כרב שתניא כוותיה שהולך כזכי, ואילו במתנה קיימא לן לעיל [טו, א] שהולך לאו כזכי, ואם כן מה הקושיה מפקדון לגט, דילמא גט הוי כמו מתנה שהולך אינו כזכי.

9. לכאורה צריך ביאור, כיון שהלוה אינו חוזר בו וזכה המלווה במעות, למה הלוה חייב באחריות המעות.

ותירצו שכאן שהאשה מינתה שליח קבלה, והשליח סיפר לבעל שמינתה אותו, אז אם הבעל אומר הולך יש סברא גדולה שיהיה כמו זכי בפקדון, ואם בזכי בפקדון רב סובר שהולך כזכי, הוא הדין בגט ככהאי גוונא שמינתה שליח צריך להיות הדין שהולך הוי כזכי.

הש"ך [סי' קכה, ח] מביא תשובת ר"ש כהן שכתב שהלוה חייב רק באחריות של גניבה ואבידה ולא באונסין, כיון שהמלווה זכה במעות, והטעם שחייב בגניבה ואבידה משום שהוי כמו שואל לאחר זמן השאלה, שחייב כשומר שכר הואיל ומקודם נהנה מהחפץ [כמבואר בבבא מציעא פא, א].

11. לכאורה קשה, כיון שהמשלח חזר בו והכסף ביד השליח, אם כן אין כאן מוחזק, ואם כן נחזיר את הכסף למשלח שהוא המרא קמא.

והש"ך חולק וסובר שחייב אף באונסין, משום שאכתי רבי עליה חיוב אונסין דלוה, דמילוה להוצאה ניתנה וכל זמן שהמעות לא באו ליד המלוה אכתי איכא חוב על הלוה, ומשום הכי חייב באונסין.

לכן המשלח אינו יכול לחזור בו, כיון שאולי לשון "הולך" כ"זכה" והשליח זכה כבר עבור הבעל חוב.

מה שאין כן **הבא** בגט, הוא דין איסור, ובאיסור הדין הוא — **שספק איסורא לחומרא**, לכן באמר לשליח בלשון "הולך" נוקטים מספק לחומרא שהשליח הוא גם שליח להולכת הגט וגם שליח לזכות, ואם מת בעלה בלא בנים חולצת מספק.

אמר רב: אין האשה עושה שליח לקבל לה את גיטה מיד שליח של בעלה,

ורבי חנינא אמר: אשה עושה שליח לקבל לה את גיטה מיד שליח של בעלה.

מאי טעמא דרב שאין האשה עושה שליח לקבל משליח הבעל?

שני טעמים ניתן לומר בדבריו:

א. **איבעית אימא** [אם תרצה אמור]: שהטעם שהאשה אינה יכולה לשלוח שליח לקבל את הגט מיד שליח הבעל, **משום בזיון דבעל**, שאולי הבעל סבור שהאשה מזלזלת בו בכך שהיא לא באה בעצמה, ואינו רוצה לגרשה באופן זה,

מה שאין כן באופן שממנה האשה שליח לקבל את הגט מיד הבעל בעצמו, שאז הבעל יודע שהאשה שלחה שליח, ובוזו שהוא מסר לשליח, הוכיח שהוא מסכים לגרשה באופן זה.

ב. **ואיבעית אימא:** הטעם שהאשה אינה יכולה לשלוח שליח לקבל את הגט מיד שליח הבעל, **משום הצרה הבא לאחר מיכן.**

שאם היה מניח הבעל את הגט בחצר שאינה שייכת לאשה, ואחר כך היתה האשה קונה את החצר — אין האשה מתגרשת בזה, משום שצריך הבעל למסור את הגט ביד האשה או בחצירה. ובשעה שהבעל הניח את הגט בחצר, עדיין לא היה החצר של האשה, והרי זה כאילו מצאה את הגט מונח ונטלתו.

לכן גוזרים שלא יקבל השליח של האשה (שהוא נחשב כידה או כחצירה לענין הגט) מיד שליח הבעל, משום שחצירה הבאה לאחר מיכן דומה לאופן שקדם הבעל ומסרו ליד שליח ורק אחר כך מינתה אותו האשה להיות שליח קבלה, ויבואו לדמות ולהתיר בחצר שקנתה לאחר שנתן הבעל גט לתוכה, שיאמרו: שהחצר היה בתחילה שליח הבעל ועכשיו כשהאשה קונה אותו, נעשה החצר שלוחה⁽¹²⁾.

גאון פסקו כמו רב חנינא שאשה יכולה לעשות שליח לקבל גיטה מיד שליח בעלה. אבל הרשב"א והר"ן חששו לדברי רב, והשו"ע [קמא, א] הביא שתי דעות.

השו"ע [לו, יב] כתב שגם לענין קדושין אין האשה עושה שליח לקבל קדושה מיד שליח בעלה. וכתב האבני מילואים [לו, ח] שזה תלוי בשני הטעמים, למאן דאמר משום בזיון, גם

ומבארים הפני יהושע והמרומי שדה, דהשליח הוי תופס לבעל חוב, וכיון שמועילה תפיסתו לבעל חוב אין המשלח יכול לחזור בו. והשער המשפט [סי' קכו, ח] מבאר שאין לשליח להחזיר לבעלים כיון שהם חייבים למי שנשתלחו לו.

12. הרי"ף והרמב"ם והריטב"א בשם רב האי

אמרה ליה: כיון שידי מלוכלכות בבצק, **ליהוי בידך** [יהא הגט בידך], ותהיה אתה שליח לקבלה וזכיה עבורי.

אמר רב נחמן: אם איתא לדברי רבי הנינא, והלכה כמותו שאשה עושה שליח לקבל את הגט מיד שליח הבעל, ולא חוששים שיבואו להתיר בחצר שזכתה בו לאחר שכבר מונח בו הגט.

עבדי בה עובדא [הייתי עושה בה מעשה], להתיר את האשה בגט זה.

אמר ליה רבא לרב נחמן: ואם איתא לדרכי חנינא, והלכה כמותו, **עבדת בה עובדא** [היית עושה מעשה] להתיר את האשה בגט זה?

והא [והרי] באופן זה שמינתה את השליח הולכה של הבעל שיהיה שליח קבלה שלה **לא חזרה שליחות אצל הבעל!**

שלא נגמרה השליחות של הבעל עד כדי שיכול השליח לחזור למשלחו ולומר שביצע את שליחותו.

מאי בינייהו [מה ההבדל בין שני הטעמים]?(13)

איכא בינייהו [יש ביניהם הבדל], באופן קדמה איהו ושויה שליח מעיקרא [שהאשה קדמה ומינתה שליח לקבלה] קודם שמינה הבעל שליח להולכה,

שאו אין לחשוש שיבואו לדמות ולהתיר בחצר שזכתה בו לאחר שכבר היה מונח בו הגט,

אבל עדיין יש לחשוש משום בזיון הבעל, כיון שהשליח לא מקבל את הגט מידי הבעל(14).

מעשה **בההוא גברא דשרר לה גיטא** לדביתהו [אדם אחד שלח שליח עם גט לאשתו],

אזל שליחא אשכחה כי יתבה וקא לישא [הלך השליח ומצא את האשה כשהיא יושבת ולשה] בצק,

אמר לה: "הילך גיטך",

רצה לגרש, והרמב"ן נוטה לומר שהיו פסול מדרבנן. והרשב"א והריטב"א כתבו שהיו פסול מן התורה, ולפי זה הגמרא יכלה לומר שההבדל בין שני הטעמים האם הגט פסול מן התורה ואם נשאת הולד ממזר, או שהגט פסול רק מדרבנן.

14. כך פירשו רש"י ותוס' רי"ד, ריטב"א ורשב"א. אבל האבני מילואים [קמא, ב] מביא את שיטת ספר התרומה, הסמ"ג והגהות מיימוני [גירושין ו, ג] שמפרשים הפוך, שאם קדמה היא ועשתה שליח ליכא בזיון כיון שהיא קדמה, אבל עדיין יש לחשוש משום חצרה הבאה לאחר מכן.

בקידושין איכא בזיון, אבל למאן דאמר משום חצרה הבא לאחר מכן, דוקא בגט אם הבעל זרק גט לחצר שאינה שלה, ואחר כך האשה קנתה את החצר אינה מגורשת משום שחסר בנתינה לידה והוי כטלי גיטך מעל גבי קרקע, אבל בקידושי כסף שמהני טלי קידושיך מעל גבי קרקע מהני גם חצרה הבאה לאחר מכן.

13. למאן דאמר שהטעם משום חצרה הבאה לאחר מכן, בודאי הוי תקנה דרבנן. ולמאן דאמר שהטעם משום בזיון הבעל - מסתפק הרמב"ן האם הוי פסול מן התורה דהבעל מקפיד ואינו מוכן לגרש, או דהוי רק חשש לעז שיתען שלא

והוא שלח להו [להם]: שהיות ולא חזרה שליחות אצל הבעל, אינו גט.

ורבי חייא בר אבא אמר: נתישב [נעייץ עד שיתיישב דעתינו] בדבר להשיב הלכה.

לאחר כמה ימים, הדור שלחה [חזרו ושלחו] קמיה דרבי חייא בר אבא, לשאול אותו מה הכריע בשאלה זו,

שהרי קודם שגמר השליח את שליחותו של הבעל, כבר ניתק משליחותו ונעשה שליח של האשה,

וכל שליחות שאינה ראויה לחזור ולהגיד למשלח, אינה שליחות, ובטל הגט! (15)

שלחה [שלחו את השאלה הזאת] לקמיה דרבי אמי,

השליחות להולכה, ונמצא שאינו מקבל את הגט מהשליח הולכה אלא מעצמו, שכבר כלתה שליחות הבעל, והוי כטלי גיטך מעל גבי קרקע, שפסול. ולפי זה יוצא שבשליחות מתנה שאין דין מסירה מיד ליד, יהיה כשור. וכן כתב המחנה אפרים [שלוחין סי' ד] בשם הרא"ה שהחסרון דוקא בגט משום שהוי כטלי גיטך מעל גבי קרקע. ולפי הטעם של רש"י ותוס' והמגיד משנה, גם בשליחות מתנה יהיה חסרון [וכן כתב הקהילות יעקב סי' טו ד"ה אולם].

הש"ך [קפה, א] כתב שגם במכר ומתנה איכא חסרון של לא חזרה שליחות, ולכן אם שליח ההולכה נעשה שליח קבלה הוי ספק קנין. הנתיבות המשפט חולק וסובר שהחסרון הוא משום שאין נתינה ולכן פסול משום טלי גיטך מעל גבי קרקע, וזה חסרון בגט אבל במכר ומתנה שאין צריך נתינה ליכא חסרון. ולפי זה כתב הנתיבות המשפט [וכן כתב בתורת גיטין לעיל ט, ב] שגם בשטר שיחרור אין חסרון של לא חזרה שליחות, כיון שבשטר שיחרור כשר טלי גיטך מעל גבי קרקע, דלגבי דין זה לא הוקש שטר שיחרור לגט אשה.

האבני מילואים [קלט, יב] כתב בשם המכתב מאליהו שבשטר שיחרור כשר "טלי גיטך מעל גבי קרקע", ומביא שהריטב"א בקידושין [כג, ב] פוסל טלי גיטך מעל גבי קרקע בשטר שיחרור, וכן סובר רעק"א לעיל [יג, א].

המאירי לעיל [כד, א] והתורת גיטין [קמא, א]

15. נחלקו הראשונים בביאור החסרון "לא חזרה שליחות אצל הבעל".

רש"י מבאר, שאם שליח מקבל על עצמו שליחות אחרת לפני שיש לו זמן לחזור לספר למשלח שעשה שליחותו, אז נפסלה השליחות הראשונה. וכן פירשו התוס' לעיל [כד א]. ולפי זה החסרון הוא בשליחות הראשונה. ומבאר השערי יושר [שער ז סוף פרק ז] שהגדר בזה, דבעינן שהשליח יעמוד במקום המשלח גם אחרי שעשה את השליחות עד שתתהוו התכלית היוצאת מפעולתו.

המגיד משנה [גירושין ו, יג] מבאר, שכל זמן שאי אפשר לחזור למשלח לא נגמרה שליחות ההולכה, ואינו יכול לקבל על עצמו שליחות קבלה. וכתב האבני מילואים [קמא, א] שלפי המגיד משנה הוי חסרון בשליחות קבלה, מה שאין כן לפי רש"י ותוס' החסרון הוא בשליחות ההולכה. ונפקא מינה אם אחר כך בא הגט ליד האשה, שלפי רש"י אינה מגורשת כיון שליכא שליחות להולכה, אבל לפי המגיד משנה תהיה מגורשת כיון שאין חסרון בשליחות להולכה, וכן כתב הרמב"ם שם, וזה היה ההכרח של המגיד משנה לפרש שהחסרון רק בשליחות לקבלה, ומשום הכי כשהאשה בעצמה מקבלת אין חסרון.

הריטב"א לעיל [כד א] מבאר, שכשאותו אדם הוא שליח גם להולכה וגם לקבלה, חסר בנתינה, שכשנעשה שליח קבלה נפסקת

ומקשינן: וכי הצריך אותה רב יצחק תרתי, גם גט וגם חליצה? והרי אם היא קיבלה גט נוסף אינה צריכה חליצה לאחר מיתת הבעל!

ומבארין: שרב יצחק לא התכוון שהאשה צריכה גם גט וגם חליצה, אלא הצריך אותה **גט** נוסף אם באה להנשא לאחר **מחיים** כשבעלה עדיין חי, והצריכה **חליצה** אם באה להנשא **לאחר מיתת** של בעלה בלא שנתן לה גט נוסף קודם שמת (בלא בנים).

מעשה: **בהחיא דהו קרו** [אשה אחת שהיו קוראים] **לה נפאתה**, וצוה בעלה לשני עדים לכתוב לה גט ולתת לה,

אזול סהדי כתוב [הלכו העדים וכתבו] בגט בטעות את שמה **תפאתה**,

אמר רב יצחק בר שמואל בר מרתא משמיה דרב: גט זה עצמו פסול, ואילו לכתוב שוב גט כתיקונו אין הם יכולים, שכן כבר **עשו העדים** וסיימו את **שליחותן**, ואינם יכולים לכתוב גט עבור האשה בלא שליחות הבעל⁽¹⁸⁾.

אמר: כל הני שלחו לה ואזלי ככל כך הרבה פעמים הולכים ושולחים ל[י]? **כי היכי דמספקא להו לדידהו, הכי נמי מספקא לן לדידן** [כמו שהדבר מסופק להם, כך גם אני מסופק בדבר]⁽¹⁶⁾.

וכיון שנוולד ספק בבית המדרש בענין זה, ולא הוכרע, **הוי [הרי] הוא ספק בדבר שבערוה**, אם נשתנה דין האישות שלה להיות מגורשת או לא, ובכל מקום שיש ספק **בדבר שבערוה**, הדין הוא שמחמירים מספק⁽¹⁷⁾,

ולכן במקרה הזה, אם מת בעלה בלא בנים, היא **חולצת** מספק שמא לא חל הגט והרי היא יבמה, ולא מתייבמת, משום שאולי חל הגט, והריהי אסורה על היבם.

כמו המעשה הזה **הוה עוברא** [היה מעשה] נוסף, באשה שמינתה את שליח ההולכה של הבעל להיות שליח שלה לקבלת הגט, **ואצרכה** [והצריך אותה] **רב יצחק בר שמואל בר מרתא** שתקבל **גט** נוסף מבעלה, משום שלא חזרה שליחות אצל הבעל, ובטל הגט, וכשמת הבעל הצריכה **חליצה**.

בגמרא לעיל שמדובר שהבעל מינה את האשה המתגרשת להיות שליח הולכה, והיא עצמה המקבלת, ואם כן כבר בזמן המינוי היה חסרון של לא חזרה שליחות אצל הבעל, בזה ליכא ספק ובודאי השליחות להולכה לא חלה.

17. באילת השחר מקשה למה הגמרא הוצרכה לומר שהו דבר שבערוה, תיפוק ליה מצד שבכל ספיקא דאורייתא צריך להחמיר גם אם אינו דבר שבערוה.

18. הרשב"א, הרא"ש והר"ן לעיל [כג, א] רצו להוכיח מכאן שהעדים כותבים וחותמים בשליחות הבעל. ודחו שאין צריך שליחות

והרשב"ש [כד, א] מבארים, ששליח הולכה במקום בעל קאי, ולכן אינו יכול להיות שליח קבלה, דכמו שהבעל אינו יכול להיות שליח קבלה, כך שלוחו של אדם כמותו. ולפי זה הוא הדין במתנה.

16. הרשב"א מקשה שאצלנו האמוראים מספקא להו האם יש חסרון של לא חזרה שליחות אצל הבעל, והגמרא לעיל [כד, א] פשיטא לה שיש חסרון. ומתוך הרשב"א שאצלנו בזמן שהבעל מינה שליח הולכה עדיין הוא לא נתמנה להיות שליח קבלה, ואם כן שליחות ההולכה כבר חלה, ומשום הכי מספקא ליה אם היא מתבטלת, אבל

מתקיף לה רבה: מי קאמר להו כתובו הספא והבו לח? [וכי צוה הבעל את העדים, לכתוב חרס (דבר ללא ערך) ולתת לאשה?] הרי הוא אמר להם לכתוב לאשה גט כשר שראוי להתגרש בו, וכל עוד שלא כתבו גט כשר, הם עדיין לא מילאו את שליחותם, והם יכולים עדיין לכתוב גט בשליחות הבעל!

אלא אמר רבה: ודאי, אי כתוב סהרי גיטא מעליא [אם כתבו העדים גט שכשר לגירושין] **ואבד,**

באופן זה אומרים **שעשו העדים** וסיימו את שליחותן, וכבר אינם שלוחים לכתוב גט נוסף,

אבל אם הם כתבו גט פסול, לא אומרים שסיימו העדים את שליחותן, ויכולים הם לכתוב גט נוסף בשליחות הבעל.

מתקיף לה [מקשה על כך] רב נחמן: מי קאמר להו [וכי צוה אותם הבעל] **כתבו**

ואנחה בכיסיכו [כתבו גט והניחוהו בכיסכם?]

הרי הוא הורה להם לכתוב גט ולגרש בו, ובעצם הכתיבה לא נתמלאה עדיין שליחותם.

אלא אמר רב נחמן: אפילו אם כתבו כבר העדים גט כשר, עדיין לא סיימו את שליחותם.

ואם אבד הגט, **כותבין** גט נוסף בשליחות הבעל **ונותנין לאשה, אפילו מאה פעמים** עד שתתגרש⁽¹⁹⁾.

בעא מיניה רבא מרב נחמן: לפי שיטתך שלא סיימו העדים את שליחותם עד שתתגרש, אם אמר הבעל לעדים: **כתבו ותנו את הגט לשליח, מהו?**

האם נאמר **שפלוקי סליק להו** [שסילק את העדים] משליחותם לאחר שנתנו את הגט

הבעל, אבל צריך ציווי כדי שהכתיבה תהיה לשמה.

האחרונים מקשים סתירה בתוספות, שהתוספות לעיל [ט, ב ד"ה אף על פי] כתבו שהסופר צריך להיות שליח הבעל, והתוספות [כב, ב ד"ה והא] כתבו שאין צריך שליחות.

ומתוך החתם סופר [לעיל כב, ב ד"ה והא] את הסתירה, שהתוספות סוברים שהכתיבה אינה צריכה להיות בשליחות הבעל, אבל החתימה צריכה להיות בשליחותו.

ומוכיח החתם סופר מהרא"ש והר"ן, שהם סוברים שגם החתימה אינה צריכה להיות בשליחות הבעל, דאם לא כן יכלו לתרץ שאצלנו צריך שליחות בשביל החתימה.

19. הנתיבות המשפט [רמג, ו] והנודע ביהודה כתבו, שבעל שאומר לשנים כתבו ותנו, אינו ממנה אותם לשלוחים על הכתיבה בפני עצמה ועל החתימה בפני עצמה, אלא ממנה אותם לשליחות אחת להיות המגרשים. ומביא הנתיבות ראייה, דאם לא כן היאך הבעל יכול למנותם על נתינת הגט, הרי הגט אינו בעולם, [וכן כתב האבי עזרי גירושין ב, ח].

ומקשה הקובץ ביאורים [אות לן] מדברי רבה שסובר שאם הגט אבד אינם יכולים לכתוב גט אחר, ואם השליחות היא לגרש, אם כן לא עשו שליחותם ולמה לא יכולים לכתוב גט אחר, אלא ראייה שהווי שליחות על הכתיבה בפני עצמה ועל הנתינה בפני עצמה, ושליחות הכתיבה כבר

שנינו במשנה: **רבן שמעון בן נמליאל אומר:** אף האומרת לשלוחה: **טול לי גיטי, אם רצה** הבעל לחזור בו מהגט לאחר שמסרה לשליח — **לא יחזור**, שהרי השליח נעשה שליח קבלה, וכבר בקבלתו זכה בגט עבור האשה.

תנו רבנן בברייתא: אם מינתה האשה שליח באחד מהלשונות הללו: **טול לי, ושא לי, ויהא לי בידך** — **כולן לשון קבלה הן**, שנתכוונה שיהא שליח קבלה, ושתתגרש בזכות השליח בגט.

מתניתין:

האשה שאמרה לשליח: התקבל [תהיה שליח לקבל] **לי את גיטי**, והשליח חזר ואמר שקיבל את הגט, אבל אין הגט בידו,

צריכה האשה שיהיו לה **שתי כיתי עדים** שמעידים בדבר.

כת אחת של **שנים עדים שאומרים: בפנינו אמרה** האשה לשליח לקבל עבורה את הגט⁽²¹⁾.

וכת נוספת של **שנים עדים שאומרים: בפנינו קבל** השליח את הגט מידי הבעל

לשליח, ואם אבד הגט לשליח, שוב אינם יכולים לכתוב גט אחר,

או דילמא עשאים שלוחים עד שיבא גט לידה ותתגרש, ויכולים עדיין לחזור ולכתוב גט אחר⁽²⁰⁾.

והטעם שאמר להם שימסרו את הגט לשליח **לטירחא דידהו חייש** [שמא רק לטירחא של העדים חשש] שלא יצטרכו להוליך בעצמם את הגט לאשה,

אבל הם עדיין שלוחים לכתוב גט עד שתתגרש האשה?

אמר ליה רבינא לרב אשי: ומה הדין הוא אם הוסיף הבעל ואמר לעדים: כתבו גט ותנו לשליח **ויוליך לה, מהו?**

האם ממה שהוסיף "ויוליך לה" מוכח שנתכוון לומר שעדים אלה צריכים לדאוג שאכן יוליך לה השליח ויגיע לידה, ולפיכך קיימת שליחותם עד שיגיע הגט בפועל לידה, או שמא אין זו משמעות דבריו, ואף באופן זה כוונתו לעשותם שלוחים רק על הכתיבה ובטלה שליחותם עם הכתיבה?

ואיבעיות אלו לא נפתרו, ונשארת הגמרא בתיקו.

את הגט לאשה או שהבעל הקפיד שיהיה דוקא על ידי שליח אחר.

21. מבואר במשנה שבמינוי שליח קבלה של האשה, צריך עדות. ולגבי קידושין, כתב הרמב"ם [אישות ג, טו] ששליח קבלה בקידושין צריך לעשותו לפני עדים, וכתב המגיד משנה דילפינן משליח קבלה בגט שאמרו במשנתנו שצריך עדים במינויו.

נעשתה. ואף לפי רב נחמן שסובר שכותבים אפילו מאה פעמים, אין הטעם משום שהם שלוחים לגרש ועדיין לא גירשו, אלא הטעם משום שהבעל התכוון למנותם לכתוב גט אפילו מאה פעמים.

20. כך מפרש רש"י את הספק של רבא. אבל הר"ן והרשב"א מביאים שהר"ף מבאר שהספק האם הם עצמם יכולים להיות שליחים למסור

גמרא:

איתמר: בעל שהשליש את גיטו ביד אדם אחר.

הבעל אומר: לפקדון בלבד נתתי את הגט בידו, ולא לגירושין.

ושליש⁽¹⁾ אומר: לגירושין נתת לי, שהייתי שליח האשה לקבלה ממך, ונתגרשה האשה בזכיית.

והאיש והאשה נמצאים שניהם באותו עיר.

מי נאמן, השליש או הבעל?

רב הונא אומר: בעל נאמן.

ורב חסדא אומר: שליש נאמן.

וטעמם: **רב הונא אמר בעל נאמן,** משום

וקרע אותו אחרי שקיבלו⁽²²⁾. (בגמרא יתבאר מדוע צריך השליח לקרוע את הגט אחרי שזכה בו)

ואין צריך שיהיו שני הכיטי עדים נבדלים זה מזה, אלא **אפילו הן** אותם העדים הראשונים והן האחרונים, שהעדים שמינתה בפניהם את השליח לקבלה, הם עצמם ראו כשהשליח קיבל את הגט.

או באופן שאחד מן כת העדים הראשונים שבפניהם אמרה לשליח לקבל, מעיד על האמירה,

ואחד מן כת העדים האחרונים שבפניהם קיבל השליח את הגט, מעיד על הקבלה,

ועד אחד שלישי, שבפניו אמרה ובפניו קיבל, **מצטרף עמהן** עם כל אחד מהם להעיד על האמירה ועל הקבלה.

22. הרמב"ם מפרש, שכוונת משנתנו היא, שאם השליח קרע את הגט, צריך שעדים יעידו על כך. והמאירי מפרש, שלא נקטה המשנה "וקרע" אלא דרך המשך הדברים וכעין אמתלא, שאם הגט אינו בידו מן הסתם קרעו, אבל אין העדים צריכים להעיד על כך, כי אם שבפניהם קיבל את הגט.

1. החתם סופר הביא בשם ספר התרומה שני פירושים מהו לשון שלישי: א. מלשון שילוש, שהוא המשולש בין שני הבעלי דברים. ב. מלשון שליט ומושל, כמו "ושלישים על כולו".

ותולה החתם סופר בשני הפירושים את מחלוקת הראשונים שמביא ספר התרומה [הובא בש"ך סי' נו, ה] האם השליש נאמן רק היכא שהבעלים מודים שמסרו לו, כיון שאז שייך הסברא שהבעלים האמינו, או שנאמן אפילו

ולענין שליח הולכה דבעל אם צריך עדים במינוי, נחלקו הראשונים: הרא"ש והרשב"א [לעיל לב, א] הביאו ירושלמי, שבעל צריך למנות שליח הולכה בפני עדים. אבל התוס' רי"ד בסוגין כתב שאין צריך עדים כיון שהגט יוצא מתחת ידם. וכן כתב הרמב"ם [גירושין ו, ד] ששליח קבלה צריך למנותו בפני עדים, אבל שליח הולכה אינו צריך עדים במינוי. ומבאר הכסף משנה הטעם, שכיון שהגט יוצא מתחת ידו, בדין הוא שיהיה נאמן משום שהרי הבעל האמינו.

כתב הגר"ח [גירושין ו, ט] שהיכא דבעינן עדים לקיים את המעשה, לא מהני הוכחה שהגט יוצא תחת ידו, ובשליחות להולכה צריך עדים רק לברר את המעשה, מה שאין כן בשליחות קבלה שצריך עדות לקיים את המעשה, ולא מהני לזה הוכחה שהגט יוצא תחת ידו.